

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-31 - 3738/25
Tuzla, 07.07.2025. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 07.07.2025. godine, donosi

ZAKLJUČAK

I

Usvaja se Izvještaj o realizaciji Programa prevencije, intervencija i resocijalizacije u oblasti maloljetničkog prestupništva u Tuzlanskom kantonu (2024 - 2028.) za 2024. godinu.

II

Traži se od nadležnih institucija da kontinuirano rade na realizaciji Programa prevencije, intervencija i resocijalizacije u oblasti maloljetničkog prestupništva u Tuzlanskom kantonu 2024 - 2028. godina, te programske aktivnosti integrišu u svoje godišnje i trogodišnje planove rada.

DOSTAVITI:

- 1 x Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak**
- 1 x Nadležnim institucijama i članovima koordinacionog tima putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak**
- 1 x Evidenciji**
- 1 x a/a**

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
VLADA**

IZVJEŠTAJ
o realizaciji Programa prevencije, intervencija i resocijalizacije u oblasti
maloljetničkog prestupništva u Tuzlanskom kantonu (2024-2028.) za 2024. g.

Juni, 2025. godine

Sadržaj

Uvod	1
Postignuti rezultati u 2024. godini	1
1. Prioritet: Unaprijediti prevenciju maloljetničkog prestupništva u cilju zaštite dobrobiti, razvoja, prava i interesa djece i mladih	1
1.1. Mjera: Promocija tolerancije, nenasilja i vrijednosti koja je u najboljem interesu djeteta	3
1.2. Mjera: Razvijati mehanizme ranog prepoznavanja i otklanjanja faktora rizika za pojavu maloljetničkog prestupništva	6
1.3. Mjera: Unaprijediti mehanizme za odgovarajuću koordinaciju preventivnih aktivnosti, te praćenje i vrednovanje sprovođenja politika, programa i strategija	9
2. Prioritet: Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite djece i porodica	11
2.1. Mjera: Unaprijediti sistem psihosocijalne podrške djeci i porodicama	11
2.2. Mjera: Podrška i zaštita djece sa poremećajima u ponašanju	12
2.3. Mjera: Unapređenje rada sa djecom u kontaktu sa zakonom	14
3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima maloljetničkog prestupništva	14
3.1. Mjera: Unaprijediti uslove za provođenje odgojnih preporuka	14
3.2. Mjera: Jačanje kapaciteta za resocijalizaciju maloljetnika u kontaktu sa zakonom	15
Sažetak postignutih rezultata	17

UVOD

Vlada Tuzlanskog kantona je odlukom broj: 09/1-31-853/24 od 12.06.2024. godine usvojila Program prevencije, intervencija i resocijalizacije maloljetničkog prijestupništva u Tuzlanskom kantonu za period 2024-2028. godina (Program). Navedenom odlukom imenovan je koordinacioni tim sa zadatkom da prati realizaciju Programa, izradi godišnje izvještaje o njegovoj realizaciji i iste dostavi na razmatranje i usvajanje Vladi Tuzlanskog kantona.

Shodno tome članovi koordinacionog tima su prikupili podatke za izradu godišnjeg izvještaja od ustanova i organizacija iz svoje nadležnosti i izvještaje dostavile Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak. Na osnovu pristiglih izvještaja urađen je objedinjen izvještaj o realizaciji Programa prevencije, intervencija i resocijalizacije u oblasti maloljetničkog prijestupništva u Tuzlanskom kantonu za 2024. godinu, a koji je zasnovan na teorijskim osnovama, ciljevima i mjerama detaljno opisanim u Programu.

Postignuti rezultati u 2024. godini

Program sadrži jedan strateški cilj a to je “Smanjeno maloljetničko prestupništvo u Tuzlanskom kantonu”. U okviru Programa definisana su tri prioriteta sa realizacijom nekoliko mjera i aktivnosti. Nosioци njihove realizacije su resorna ministarstva u saradnji sa nadležnim institucijama i organizacijama. Rok za realizaciju je, uglavnom, period 2024-2028. godina. Značajan dio mjera planirane su kao dio redovnih aktivnosti nadležnih institucija za čiju realizaciju nisu potrebna dodatna sredstva. Za određene mjere planirano je projektno finansiranje i donatorska sredstva.

U 2024. godini realiziran je značajan broj planiranih aktivnosti i mjera koje su doprinijele postizanju sljedećih programskih prioriteta:

1. Prioritet: Unaprijediti prevenciju maloljetničkog prestupništva u cilju zaštite dobrobiti, razvoja, prava i interesa djece i mladih;
2. Prioritet: Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite djece i porodica;
3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima maloljetničkog prestupništva.

U okviru prioriteta i planiranih mjera od strane nadležnih institucija i organizacija realizirane su sljedeće aktivnosti:

1.1. Mjera: Promocija tolerancije, nenasilja i vrijednosti koje su u najboljem interesu djeteta.

1.1.1. Medijska promocija nenasilja, tolerancije i vrijednosti koje su u najboljem interesu djeteta, putem kampanja, TV, radio, web i socijalnih mreža.

Ministarstvo za kulturu, sport i mlade realizovalo je blizu 100 medijskih aktivnosti koje se odnose na gostovanja u raznim TV emisijama od strane resornog ministra i pomoćnika, objave na svim portalima (putem ureda za press Vlade TK), objave na web stranicama Vlade Tuzlanskog kantona i Ministarstva za kulturu, sport i mlade, a u okviru sufinansiranih kampanja pod nazivom: “Oni motivišu” i “Timski za sport”. Gore navedene aktivnosti su usmjerene na promociju pozitivnih vrijednosti u širem smislu, te indirektno utiču i na

prevenciju maloljetničkog prestupništva. To je u skladu sa nadležnostima Ministarstva za kulturu sport i mlade, kao i odredbama Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj: 36/10), kojim je između ostalog propisano da je rad sa mladima planirana, svrsishodna i svjesna podrška mladima kroz njihovo dobrovoljno učešće i predstavlja:

- vanškolsko obrazovanje, koje može biti komplementarno formalnom obrazovanju mladih, uz opće, društveno, prirodno i tehničko obrazovanje;
- kreativne, umjetničke, sportske i kulturne aktivnosti s mladima;
- aktivnosti i programe koji se tiču razvoja njihovih sposobnosti, vještina i znanja, kao i društvenog angažmana;
- aktivnosti koje su u vezi sa pitanjima kao što su druženje, radna okolina, škola, porodica;
- aktivnosti i programe koji se odnose na njihovu dobrobit, socijalnu i zdravstvenu zaštitu;
- savjetovanje mladih;
- oporavak mladih i njihov boravak u prirodi te aktivnosti u vezi s omladinskim turizmom;
- programe dizajnirane za specifične grupe mladih;
- međunarodni rad s mladima, međukulturnu saradnju i razmjenu; druge modele kreativnog i planiranog slobodnog vremena mladih.

Javna ustanova Odgojni centar Tuzlanskog kantona je u saradnji sa Akademijom dramskih umjetnosti Tuzla realizovala promotivni video pod nazivom „Razmislite prije nego učinite“ sa ciljem prevencije maloljetničke delinkvencije.

Nadalje, ostvarivala je redovan kontakt sa pisanim i elektronskim medijima, redovno učestvovala u televizijskim i radio emisijama posvećenim tematici maloljetničke delinkvencije, te promociju svih aktivnosti redovno ažurirala na web stranici Odgojnog centra.

Obrazovne institucije su, u okviru javnih kampanja prevencije maloljetničkog prestupništva i smanjenja nasilja i pojava oblika nasilja, promovirale aktivnosti zagovaranja prevencije maloljetničkog prestupništva na školskim web portalima, lokalnim medijima, društvenim mrežama, a obrazovni stručnjaci iz Ministarstva obrazovanja i nauke TK (MON TK), Pedagoškog zavoda TK i škola su redovno gostovali u tematskim emisijama o suzbijanju nasilja i pojava oblika nasilja.

Kreiranje i organizacija aktivnosti ispred MON TK i Pedagoškog zavoda TK u cilju prevencije pojava oblika nasilja ostvarila je cilj, između ostalog, da se ne samo govori o nasilju kao nepoželjnom obliku ponašanja kod mladih, nego da se što više zagovaraju i promovišu pozitivne životne vrijednosti, kao dio odgoja djece od predškolskog uzrasta pa nadalje.

1.1.2. Aktivnost: Edukativne radionice o toleranciji, nenasilju i vrijednostima (univerzalna prevencija društveno neprihvatljivog ponašanja) među djecom i roditeljima u odgojno-obrazovnim institucijama, savjetovalištim i ustanovama za smještaj djece.

Nadležene ustanove i organizacije realizirale su sljedeće edukativne aktivnosti:

U okviru sistema zdravstva domovi zdravlja, odnosno centri za mentalno zdravlje u pravilu provode edukativne radionice za učenike i nastavno osoblje u ustanovama osnovnog i srednjeg

obrazovanja. Pošto radionice imaju za cilj prevenciju vršnjačkog nasilja, ali i destigmatizaciju mentalnih poremećaja kod djece i adolescenata detaljno su opisane u okviru aktivnosti 1.2.3.

Službenici Uprave policije MUP TK-a iz Odsjeka za seksualne delikte, maloljetničku delinkvenciju i nasilje u porodici, zajedno sa službenicima policije koji su zaduženi za rad policije u zajednici, održali su 69 radionica i edukativnih predavanja u 43 osnovne i 15 srednjih škola na području TK na kojima je ukupno prisustvovalo 3798 učenika i određen broj nastavnika i pedagoškog osoblja (tabela 1).

Tabela 1. *Tabelarni prikaz rezultata preventivnog rada službenika Uprave policije MUP TK-a u periodu Januar-decembar 2024. godine sa uporednim pokazateljima za period Januar-December 2023. godine.*

		Januar-December 2023	Januar-December 2024
Preventivne aktivnosti	Broj održanih predavanja	21	69
	Broj učenika	1720	3 798
	Broj obuhvaćenih Osnovnih i Srednjih škola	20	58

Ove aktivnosti koje poduzima Uprava policije MUP TK-a predstavljaju preventivni aspekt pristupa problemu u nastojanju da se preduhitre sve neželjene posljedice koje sa sobom nosi maloljetničko prestupništvo, a nastavak preventivnih aktivnosti planiran je i u 2025. godini, a u cilju smanjenja broja izvršenih krivičnih djela počinjenih od strane maloljetnih lica na području TK-a.

Javna ustanova Odgojni centar Tuzlanskog kantona je u osnovnim i srednjim školama Tuzlanskog kantona, te ustanovama za smještaj djece realizirala niz preventivnih radionica za učenike, roditelje i nastavno osoblje koje su imale za cilj preventivno djelovati u borbi protiv maloljetničkog prestupništva. Od početka 2024. godine realizirano je ukupno 65 radionica. Sa učenicima su realizirane 63 preventivne radionice kojima je bilo obuhvaćeno 1816 učenika. Sa roditeljima su realizirane 2 radionice, a učešće su uzela 44 roditelja. Ukupno je na svim radionicama bilo prisutno 75 nastavnika ili stručnih saradnika škole. Broj preventivnih radionica kao i broj prisutnih učesnika je znatno povećan u odnosu na 2023. godinu.

Dodatno educirani volonteri U.G. "Vive žene" su u okviru kampanje "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja" samostalno vodile edukativne radionice i širile stečeno znanje među vršnjacima u Osnovnoj školi Tušanj. Održane su dvije interaktivne radionice koje su kroz teme poput "Moć i odnosi" i "Stablo nasilja" podizale svijest o uzrocima i posljedicama nasilja. Učesnici su kroz diskusiju i kreativne aktivnosti analizirali neravnopravnost, prepoznavali oblike nasilja i upoznali se s načinima kako zajednica i pojedinci mogu reagovati. Učestvovalo je 28 učesnika na 2 radionice.

1.1.3. Realizacija javne kampanje na temu "STOP NASILJU" - mjesec kampanje o prevenciji i sprečavanju međuvršnjačkog nasilja.

Tokom mjeseca marta 2024. godine škole su u saradnji sa MON TK i Pedagoškim zavodom TK realizirali javnu kampanju „STOP NASILJU“. Fokus kampanje je prevencija i sprečavanje međuvršnjačkog nasilja. Ova kampanja je praćena medijskom promocijom i zagovoranjem univerzalnih vrijednosti u cilju prevencije i sprečavanja međuvršnjačkog nasilja. U okviru kampanje je u školama realizirano 1705 različitih aktivnosti kao što su: radionice o prevenciji vršnjačkog nasilja za učenike i roditelje, likovni i literarni konkursi, izložbe, video uradci, kratke reportaže, promoviranje pozitivnih vrijednosti i rješavanja problema komunikacijom a ne konfliktom, predstave i filmovi sa tematikom nenasilne komunikacije i prevencije nasilja i sl. U okviru ove kampanje direktno ili indirektno je sudjelovalo 33.901 učenik.

1.2. Mjera: Razvijati mehanizme ranog prepoznavanja i otklanjanja faktora rizika za pojavu maloljetničkog prestupništva.

1.2.1. Kontinuirana edukacija stručnjaka i saradnika predškolskih i školskih ustanova, socijalnih i zdravstvenih ustanova iz sljedećih oblasti: prevencije MP, rano prepoznavanje rizičnog ponašanja, faktora rizika, rana intervencija i djelovanje.

U oblasti obrazovanja nastavnici i stručni saradnici u 90,9% škola su prisustvovali radionicama o toleranciji, nenasilju i vrijednostima (univerzalne prevencije društveno neprihvatljivog ponašanja), dok iz samo 9,1% škola nisu imali takve oblike edukacije. Edukaciju su vršile sljedeće institucije i organizacije: Odgojni centar TK, Pedagoški zavod TK, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Centar za mentalno zdravlje, UG Viva Žene Tuzla, druge nevladine organizacije i škole. Ovaj vid edukacija su organizirane u školi i van škole. U izvještajnom periodu 2.172 nastavnika i stručna saradnika sudjelovalo je na različitim edukativnim radionicama o toleranciji, nenasilju i vrijednostima, uz direktno sudjelovanje 29.119 učenika osnovnih i srednjih škola Tuzlanskog kantona. Zbirno, u svim osnovnim i srednjim školama organizirane su 2.923 radionice. Edukativne radionice o toleranciji, nenasilju i vrijednostima su organizirali Pedagoški zavod TK i odgojno-obrazovne institucije gdje je edukovano 686 obrazovnih stručnjaka iz škola. Dakle, 31,58% obrazovnih stručnjaka je obučeno različitim edukativnim radionicama od strane Pedagoškog zavoda TK i škola, dok 68,42% obrazovnih stručnjaka iz škole je obučeno na radionicama u organizaciji drugih institucija i nevladinih organizacija.

Cilj ovih radionica je bio ojačati kompetencije nastavnika i stručnih saradnika za dalje reagovanje i usmjeravanje učenika u izazovima koji sa sobom nose razvojne faze odrastanja i izgradnje ličnosti.

Osim navedenoga cilj je da nastavnici i stručni saradnici u školama ojačaju svoje kompetencije koje će nadalje prenositi na roditelje, a kroz već kreirane programe edukacije i saradnje sa roditeljima. Dakle, škola osim što ima odgojno-obrazovnu ulogu vezanu za djecu, nastoji da svoje kapacitete, putem saradnje sa roditeljima i edukacije roditelja, prenese na jačanje odgojnih kompetencija roditelja za uspješnije reagovanje na izazove koje sa sobom nosi odrastanje djece. MON TK i Pedagoški zavod TK putem praćenja i kreiranja modela programa, kontinuirano iniciraju što intenzivniju saradnju porodice i škole, te nastoje realizirati što više edukacija za roditelje i jačati roditeljske kompetencije.

-Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak je putem podrške projekata udruženja građana u okviru cilja 4. Programa materijalnog zbrinjavanja lica u stanju socijalne potrebe u iznosu od 90.000 KM podržalo projekte sedam udruženja koja su realizacijom kontinuiranih usluga savjetovanja, psihosocijalne i edukativne podrške obuhvatile više od 1000 lica i porodica u riziku.

Realizacija Programskih mjera podžana je iz Budžeta Vlade TK putem Programa subvencije troškova prevencije ovisnosti o drogama i prevencije, intervencije i resocijalizacije maloljetničke delinkvencije u iznosu od 20.000,00 KM. Iz navedenih sredstava podržani su projekti 10 organizacija koje su putem promotivnih i edukativnih aktivnosti u saradnji sa školama i drugim nadležnim institucijama obuhvatili oko 2500 korisnika.

1.2.2. Osažiti i sprovesti edukacije o multisektorskoj saradnji u polju maloljetničkog prestupništva.

Navedene edukativne aktivnosti su rezultat upravo multisektorske saradnje nadležnih sektora.

U cilju unapređenja multisektorske saradnje organiziran je trodnevni trening koji je omogućio učesnicima da steknu vještine savjetovanja, uključivanja drugih subjekata u rješavanje slučajeve, te o važnosti multi-sektorske saradnje.

Trening je održan u periodu 20. -22.11.2024.g. u organizaciji U.G. Vive žene. Na treningu je učestvovalo 20 stručnjaka iz prakse. Trening je predstavljao kombinaciju teorije i prakse, rad i razvoj ličnih resursa sa akcentom na razvoj multidisciplinarne suradnje. Trening je uključivao pravne i normativne osnove za uspostavljanje savjetovališta, razmjenu postojećih iskustava Centra za socijalni rad Lukavac, Centra za socijalni rad Tuzla i Vive žene Tuzla. Radilo se i na metodama rada u savjetovalištu, šta predstavlja savjetovanje i na koji način se komunicira sa korisnicima savjetovališta. Rađeno je i na razvoju saradnje sa drugim institucijama kroz primjere transdisciplinarne saradnje. Urađena je i SWOT analiza koja pokazuje snage, slabosti, mogućnosti i prepreke u procesu uspostavljanja savjetovališta.

Tokom treninga predstavljeni su i instrumenti koji se koriste u procesu savjetovanja:

- Prvi intervju
- Anamnestički podaci
- List za praćenje/dokumentovanje sesija savjetovanja
- Privremena procjena
- Smjernice za posljednju sesiju
- Evaluacija savjetovanja

1.2.3. Prevencija i rano otkrivanje problema u ponašanju i mentalnoj zaštiti putem edukacije.

U okviru sistema zdravstva domovi zdravlja, odnosno centri za mentalno zdravlje u pravilu provode edukativne radionice za učenike i nastavno osoblje u ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja. Radionice imaju za cilj prevenciju vršnjačkog nasilja kao i destigmatizaciju mentalnih poremećaja kod djece i adolescenata. Shodno tome u saradnji i uz saglasnost resornog ministarstva realizirali su sljedeće aktivnosti:

Dom zdravlja Gračanica je održao deset radionica u osnovnim i srednjim školama.

Dom zdravlja Lukavac je prisustvovao okruglom stolu u JU OŠ Lukavac Grad.

Dom zdravlja Kladanj je održao 5 edukativnih radionica o toleranciji, nasilju i vrijednostima za učenike, roditelje i nastavnike.

Centar za mentalno zdravlje Gradačac u toku 2024. godine održao je radionice i predavanja na temu vršnjačkog nasilja u 6 osnovnih i 2 srednje škole na području grada Gradačac za ukupno 318 učenika. Obavljena je i posjeta Centru za mentalno zdravlje Gradačac od strane pedagoga i učenika srednje škole "Hasan Kikić" gdje je sa učenicima razgovarano na temu vršnjačkog nasilja.

Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Tuzla nastavio je realizaciju radionica sa učenicima i profesorima/nastavnicima u osnovnim i srednjim školama na području Grada Tuzla. Teme radionica za učenike viših razreda su vršnjačko nasilje i spolno/rodna ravnopravnost i odgovorno ponašanje mladih. Teme radionica za učenike nižih razreda su prepoznavanje emocija i kontrola ljutnje. Tema radionica za profesore/nastavnike škole je stres na radnom mjestu. Realizacijom radionica obuhvaćeno je 10 škola i to: 5 srednjih i 5 osnovnih škola. U radionicama je sudjelovao 1111 učenika i 105 profesora/nastavnika (tabela 2).

Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Tuzla posjetili su učenici Srednje medicinske škole, Srednje ekonomsko-trgovinske škole u pratnji profesora, zatim učenici OŠ "Brčanska malta" u pratnji nastavnika, a vezano za temu prevencije vršnjačkog nasilja.

Također, posjetu centru upriličili su i studenti Filozofskog fakulteta –Odsjek za socijalni rad.

Tabela 2. Broj održanih radionica i broj učesnika u 2024. godini

Učesnici	Broj radionica	Broj učesnika
Profesori	5	105
Učenici	49	1.111
Studenti	1	18
Ukupno	55	1.234

Centar za mentalno zdravlje Banovići kontinuirano provodi aktivnosti kroz promocije, te iste su evidentirane kroz Protokole saradnje sa obrazovnim ustanovama na području općine Banovići. U 2024. godini urađene su preventivno - promotivne radionice na temu međuvršnjačkog nasilja i posljedice na mentalno zdravlje osobe, a kojima je obuhvaćeno 57 učenika osmih i devetih razreda.

I pored mjera prevencije, prema Izvještaju Komisije za zaštitu osoba sa duševnim smetnjama JZU UKC Tuzla ukupan broj hospitaliziranih maloljetnih osoba u 2024. godini je 25 na Odjeljenju za dječiju i adolescentnu psihijatriju.

Komisija za zaštitu osoba sa duševnim smetnjama je izradila Prijedlog mjera za unapređenje rada i zaštitu osoba sa duševnim smetnjama:

- S ciljem pravovremenog tretmana djece koja se redovno javljaju na preglede na Klinici za psihijatriju neophodno je u kontinuitetu raditi na poboljšanju uvjeta za rad sa hospitaliziranim pacijentima, djecom i adolescentima. S obzirom na razvoj i uspostavu rada sa malodobnim pacijentima koji predstavljaju jednu od najosjetljivijih kategorija, daje se preporuka Klinici za psihijatriju - Odjeljenja za dječiju i adolescentnu psihijatriju formiranje kompletnog stalnog stručnog Tima za rad sa djecom koja su na hospitalnom tretmanu u ovom odjelu, ali i one djece koja dolaze na redovne preglede u ambulantama, čime će se obezbijediti kompletan holistički pristup u liječenju djece.
- Potrebno je dodatno raditi na unapređenju postojećih mjera koordinirane brige o pacijentima sa duševnim smetnjama pri Centrima za mentalno zdravlje, uz poseban osvrt na stvaranje jače kohezije na relaciji Klinika za psihijatriju-Centar za mentalno zdravlje.
- Neophodno je kontinuirano provođenje preventivnih aktivnosti koje bi doprinjele razvijanju svijesti o zaštiti mentalnog zdravlja uz poseban osvrt na mlađu populaciju stanovništva (0-18 godina).
- Potrebno je raditi na povećanju broja kadrovske strukture u zdravstvenim ustanovama koje rade na zbrinjavanju pacijenata sa duševnim smetnjama, uz osvrt na razvijanje multidisciplinarnih timova koji podrazumjevaju angažman neuropsihijatra, medicinsko osoblje i socijalnog radnika.

1.3. Mjera: Unaprijediti mehanizme za odgovarajuću koordinaciju preventivnih aktivnosti, te praćenje i vrednovanje sprovođenja politika, programa i strategija.

1.3.1. Iniciranje provođenja zakonom propisane edukacije i certifikacije stručnjaka za rad sa djecom i mladima za profesionalce iz svih nadležnih institucija.

Kada je u pitanju realizacija aktivnosti 1.3.1. koja se odnosi na Iniciranje provođenja zakonom propisane edukacije i certifikacije stručnjaka za rad sa djecom i mladima za profesionalce iz svih nadležnih institucija, Uprava policije MUP TK-a u toku 2024. godine je preko Federalnog ministarstva pravde FBIH, inicirala održavanje procesa edukacije policijskih službenika, nakon čega je u mjesecu decembru 2024.godine od strane Federalnog ministarstva pravde FBIH održana edukacija za 53 policijska službenika.

1.3.2. Unaprijediti multidisciplinarnu suradnju između službi dječje zaštite, zdravstvenih institucija, obrazovanja, sigurnosti, provedbe zakona i sudstva, u poduzimanju usredotočenog djelovanja za prevenciju maloljetničke delinkvencije i kriminala mladih; putem organiziranja tematskih stručnih skupova.

S ciljem unapređenja saradnje i praćenja realizacije Programa Koordinacioni tim održava periodične sastanke, najmanje dva puta godišnje, te izvještava Vladu Tuzlanskog kantona o provedenim aktivnostima najmanje jednom godišnje. Koordinaciju navedenih poslova u Tuzlanskom kantonu provodi Koordinacioni tim Tuzlanskog kantona.

Koordinacioni tim je održao 6 sastanaka. Također je rađena kontinuirana komunikacija i razmjena informacija putem emaila i onlajn aplikacija. Koordinacioni tim je u prvoj polovini godine radio na izradi Analize i revidiranju realizacije Programa za period 2020-2023. godina. Također, organizirao je radionicu na kojoj je finaliziran Program za period 2024-2028. godina. U toku aprila i maja putem onlajn aplikacije koordinacioni tim je radio na izradi izvještaja, analize i novog Programa.

Cilj koordinacijskih sastanaka u prvoj polovini godine je bio izrada Godišnjeg izvještaja, Izrada Analize realizacije Programa i izrada novog Programa.

U drugoj polovini godine realizirane su aktivnosti u cilju realizacije programskih mjera sa fokusom na razvoj multisektorske saradnje i razmatranja aktuelnog stanja i odgovora na aktuelne izazove u oblasti maloljetničkog prestupništva.

Primjer multisektorske saradnje je i imenovanje i rad Radne grupe na iznalaženju rješenja za podršku djeci sa poremećajima u ponašanju. Naime, odlukom Vlade Tuzlanskog kantona imenovana je interesorna radna grupa sa zadatkom da na osnovu analize pojave poremećaja u ponašanju uradi procjenu mogućnosti uspostavljanja usluge “malog porodičnog doma” u okviru djelatnosti postojećih ustanova i organizacija.

Radnu grupu čine predstavnici: Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, Foruma direktora Centara za socijalni rad Tuzlanskog kantona, Univerzitetsko Kliničkog Centra Tuzla, Univerziteta u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta- Odsijek poremećaji u ponašanju, Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona, Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, Ministarstva pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona, Javne ustanove Odgojni centar Tuzlanskog kantona i SOS Dječijeg sela BiH.

Društvo socijalnih radnika TK u saradnji sa U. G. Vive žene je organiziralo stručni skup na kojem je učestvovalo 25 stručnjaka iz nadležnih sektora. U okviru stručnog skupa bilo je riječi o sveobuhvatnoj sistemskoj prevenciji. Cilj je osnaživanje kapaciteta kako stručnjaka tako i korisnika usluga. Provedene su edukativne aktivnosti sa stručnjacima centara za socijalni rad gdje se radilo na razvoju vještina savjetovanja, komunikacijskih vještina i razvoju saradnje. Učesnici okruglog stola su donijeli i zaključak i to: da će Forum direktora centara za socijalni rad uraditi program rada savjetovališta sa cijenom koštanja te isti predložiti organima lokalne uprave tj. osnivačima sa ciljem zagovaranja za povećanje budžetskih sredstava centara za socijalni rad vezano za angažovanje dodatnih stručnjaka u centrima.

1.3.3. Inicirati razvoj protokola o postupanju i imenovanje lokalnih multisektorskih timova u lokanim zajednicama.

Razvoj protokola o postupanju i imenovanje lokalnih multisektorskih timova u lokalnim zajednicama je tematizovan i iniciran na sastanku koordinacionog tima sa predstavnicima svih lokalnih zajednica u novembru 2024. godine i aktivnosti će biti nastavljene u narednom periodu.

U izvještajima nadležnih ustanova navedeni su različiti postojeći protokoli o saradnji kao:

-Centar za mentalno zdravlje Banovići ima Protokole o saradnji sa obrazovnim ustanovama na području općine Banovići.

-Centar za mentalno zdravlje Banovići ima potpisan protokol o saradnji sa Centrom za socijalni rad Banovići.

-Dom zdravlja Gračanica je kvartalno organizovao sastanke u okviru Savjeta za bezbjednost Grada Gračanica, a u slučaju kriznih intervencija i češće, ukupno 6 u protekloj godini.

-Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Tuzla ima potpisan Sporazum o saradnji sa Klinikom za psihijatriju UKC-a Tuzla i Centrom za socijalni rad Tuzla.

-Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Srebrenik je sa Centrom za socijalni rad Srebrenik Memorandumom regulisao put praćenja provođenja mjera resocijalizacije maloljetnika iz oblasti maloljetničke delinkvencije koji budu upućeni iz Centra za socijalni rad u Centar za mentalno zdravlje.

1.3.4. Promovirati protokol o postupanju u polju prevencije, interevencije i resocijalizacije maloljetnih delinkvenata TK.

Članovi koordinacionog tima su na stručnim skupovima i medijskim nastupima promovirali Protokol o postupanju u polju prevencije, interevencije i resocijalizacije maloljetnih delinkvenata TK-a.

2. Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite djece i porodica

2.1. Mjera: Unaprijediti sistem psihosocijalne podrške djeci i porodicama.

2.1.1. Psihosocijalna podrška djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, odgojno zanemarenoj i odgojno zapuštenoj djeci.

Prema podacima *centara za socijalni rad* u 2024. godini evidentirano je 143 odgojno zanemarene djece, 121 odgojno zapuštene djece i 744 djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama. To znači da je uslugama centara za socijalni rad obuhvaćeno više od 1000 djece i njihovih porodica sa intenzivnim psihosocijalnom podrškom i mjerama porodično-pravne zaštite.

JU Odgojni centar Tk-a je u periodu od 01.01.2024- 31.12.2024. godine u okviru rada odjela dijagnostike i opservacije obuhvatila 45 maloljetnika, a za koje su nadležni Centri za socijalni rad podnijeli zahtjeve za realizaciju individualnih preventivnih tretmana.

2.1.2. Edukacija zaposlenika u oblasti socijalne zaštite o primjeni i praćenju mjera porodično-pravne zaštite.

2.1.3. Praćenje provođenja mjera porodično pravne zaštite djece i porodica (mjere izrečene za zaštitu ličnih prava i interesa djeteta shodno Porodičnom zakonu Federacije BiH).

Realizaciju aktivnosti 2.1.2 i 2.1.3. planirana je za period 2026-2027.godina.

2.2. Mjera: Podrška i zaštita djece sa poremećajima u ponašanju.

2.2.1. Edukacija profesionalaca svih nadležnih sektora o poremećajima u ponašanju.

Udruženje Društvo socijalnih radnika TK je u saradnji sa Asocijacijom socijalnih radnika Sarajevo, omogućilo učešće profesionalaca iz Tuzlanskog kantona na dvodnevnoj stručnoj edukaciji na temu „Jačanje kapaciteta profesionalaca u ustanovama socijalne zaštite za rad s djecom s poremećajima u ponašanju“ koja je održana u decembru 2024. godine na nivou Federacije BiH.

2.2.2. Osnivanje usluge dnevnog centra za djecu.

U 2024. godini potpisan je ugovor za realizaciju projekta „Dječija prava za sve!“ u okviru Programa SDG2 BiH, gdje su potpisnici resorno Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK i UNDP uz garanciju Vlade Tuzlanskog kantona o održivosti projekta. Također, obezbijeđena je podrška Vlade Tuzlanskog kantona u budžetu za 2025. godinu odobravanjem

planiranog budžeta za JU Dom za djecu bez roditeljskog staranja Tuzla u kojem su planirana sredstva za nove uposlenike za rad u Dnevnom centru za djecu. U toku 2024. godine izvršeno je renoviranje, adaptacija i opremanje prostora za Dnevni centar.

2.2.3. Uspostavljanje usluge smještaja u vidu malog porodičnog doma za djecu sa poremećajima u ponašanju.

U skladu sa Odlukom Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/1-04-24210/24 od 17.09.2024. godine Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK je u decembru 2024. Vladi TK dostavilo Informaciju sa prijedlogom mjera za uspostavljanje usluge smještaja za djecu sa poremećajima u ponašanju.

Naime, Odlukom Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/1-04-24210/24 od 17.09.2024. godine imenovana je interesorna radna grupa sa zadatkom da na osnovu Analize pojave poremećaja u ponašanju uradi procjenu mogućnosti uspostavljanja usluge Malog porodičnog doma u okviru djelatnosti postojećih ustanova i organizacija.

Radna grupa je uradila Prijedlog koncepta uspostavljanja usluge Malog porodičnog doma koji sadrži vrstu potrebnih usluga za djecu sa poremećajima u ponašanju, potrebne kadrovske i prostorne uslove, metodologiju rada i procjenu potrebnih sredstava na godišnjem nivou.

Radna grupa je kao osnovu rada prihvatila analizu pojave poremećaja u ponašanju na području TK i prijedloge Radne grupe za uspostavljanja usluge "Mali porodični dom" za djecu sa poremećajima u ponašanju (PUP) koju je prethodno usvojila Vlada TK (akt broj: 02/1-04-24210/24 od 17.09.2024. godine). Vlada TK je u januaru 2025. usvojila informaciju sa zaključkom kojim obavezuje JU Odgojni centar TK da poduzme aktivnosti na stvaranju zakonskih i finansijskih preduslova za osnivanje "odjeljenja za djecu u stanju potrebe" u okviru ustanove, te da informiše Vladu TK o poduzetim mjerama na uspostavljanju odjela.

2.3. Mjera: Unapređenje rada sa djecom u kontaktu sa zakonom

Uprava policije MUP TK-a kontinuirano prikuplja podatke iz domena svoje nadležnosti po propisanoj metodologiji, kao i njihovoj razmjeni između institucija sistema, kako radi analize situacije, tako i izrade programa i planiranja daljih aktivnosti i mjera za poboljšanje u ovoj oblasti, prvenstveno misleći na adekvatne preventivne aktivnosti.

U toku 2024. godine na području Tuzlanskog kantona evidentirano je 85 krivičnih djela počinjenih od strane maloljetnih lica, što je za 35 krivičnih djela ili 70% više u odnosu na isti period 2023. godine. Broj maloljetnih učinilaca koji su učestvovali u izvršenju ovih krivičnih djela je 114, što je za 45 učinilaca ili 65,2% više u odnosu na 2023. godinu. U ukupnoj strukturi prijavljenih učinilaca krivičnih djela, maloljetnika je 4,0%. Također u 2024. godini je povećan broj prijavljenih maloljetnih lica za 15,6% odnosno za 10 lica više u odnosu na 2023. godinu. Posmatrano po općinama problematika maloljetničke delikvencije je najizraženija na području Grada Tuzla (28 krivičnih djela), a zatim slijede: Gradačac (10), Živinice (9), Banovići (8) i drugi (tabele 3, 4 i 5).

Tabela. 3. Tabelarni pregled broja kd-a učinjenih od strane maloljetnih lica u odnosu na ukupan broj učinjenih kd-a..

	2023	2024	razlika	trend %
Ukupan broj krivičnih djela	3482	3364	-118	-3,4
Broj KD koje su počinili maloljetnici	50	85	35	70,0
% učešća KD-a učinjenih od strane maloljetnika	1,4	2,5		

Tabela.4. Tabelarni pregled broja maloljetnih učinilaca u odnosu na ukupan broj učinilaca kd-a.(jedno lice se može više puta pojaviti kao učinilac krivičnog djela

	2023	2024	razlika	trend %
Ukupan broj učinilaca krivičnih djela	2791	2834	43	1,5
Broj maloljetnih učinilaca KD-a	69	114	45	65,2
% učešća maloljetnih učinilaca u ukupnom broju učinilaca KD-a	2,5	4,0		

Tabela.5. Tabelarni pregled broja prijavljenih maloljetnih lica u odnosu na ukupan broj prijavljenih lica za počinjena kd-a.

	2023	2024	razlika	trend %
Ukupan broj prijavljenih lica	2415	2429	14	0,6
Od toga broj prijavljenih maloljetnika	64	74	10	15,6
% učešća maloljetnika u izvršenju ukupnog broja KD-a	2,7	3,0		

2.3.1. Evidencija prijava nasilja u školama, evidencija izrečenih mjera prema učenicima u skladu sa novim školskim pravilnicima o disciplini.

Ministarstvo obrazovanja i nauke TK, Pedagoški zavod TK i škole su u skladu sa podzakonskim propisom evidentirale podatke o prijavama nasilja i pojavnih oblika međuvršnjačkog nasilja. Tokom 2024. godine evidentirano je 829 prijava za nasilje ili pojava oblika međuvršnjačkog nasilja. U izvještajnom periodu su izrečene 664 odgojno-displinske mjere po postupanju po navedenim prijavama.

Navedeni broj prijava nasilja zapravo se odnosi na pojavne oblike nasilja u školama, a koji su evidentirani u skladu sa podzakonskim propisima, a tiču se kućnog reda u školi, te saradnje sa roditeljima/starateljima. Podzakonskim propisima jasno su definisana tri nivoa pojava oblika nasilja među učenicima, gdje je po težini najteži treći nivo koji se odnosi na teže tjelesne povrede ili psihičke posljedice. Prvi nivo nasilja podrazumjeva između ostaloga npr. zadirkivanje, verbalno vrijeđanje i sl., koji se uglavnom rješavaju na nivou odjeljenja, a nosilac rješavanja je razrednik. S tim u vezi, izneseni broj slučajeva nasilja koje su prijavile škole nije kategorisan prema nivoima, nego je predstavljen zbirno.

Ako uzmemo da je ukupan broj učenika u osnovnim i srednjim školama TK tokom 2024. godine bio 47 390, onda je broj evidentiranih slučajeva nasilja u školama, u odnosu na ukupan broj učenika, u procentima 1,74%. Napominjemo da je ovaj podatak paušalan, jer su sumirani općeniti podaci o evidenciji nasilja iz škola, bez detaljnih pokazatelja kao što su: broj učesnika, ponavljanje nasilja od strane istog učenika i sl.

2.3.2. Multisektorska edukacija stručnih timova centara za socijalni rad i stručnih timova škola o razvoju saradnje i podršci djeci i roditeljima.

Multisektorska edukacija stručnih timova škola je opisana u okviru aktivnosti 1.2.1. a centara za socijalni rad u okviru aktivnosti 3.1.3.

2.3.3. Edukacija profesionalaca svih nadležnih sektora o postupanju sa djecom u kontaktu sa zakonom.

Edukativne aktivnosti navedene pod 1.1.1 i 3.1.3. doprinose realizaciji i ove aktivnosti, a njihova realizacija će biti nastavljena u narednom periodu.

3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima maloljetničkog prestupništva

3.1. Mjera: Unaprijediti uslove za provođenje odgojnih preporuka.

3.1.1. Izraditi analizu o izricanju i sprovođenju odgojnih preporuka, sa preporukama za unapređenje primjene alternativnih mjera.

U pogledu aktivnosti koja se odnosi na izradu analize o izricanju i sprovođenju odgojnih preporuka, sa preporukama za unapređenje primjene alternativnih mjera, uvidom u službene evidencije tužilaštva utvrđeno je da je u periodu od 01.01.2020. godine do 31.12.2024. godine primjenjena odgojna preporuka u samo jednom predmetu i to prema 4 maloljetna lica za krivično djelo Krađa iz člana 286. stav 2. Krivičnog zakona FBiH, i to odgojna preporuka Lično izvinjenje oštećenom i Naknada štete oštećenom.

3.1.2. Nastaviti proces mapiranja ustanova i organizacija za provođenje odgojnih preporuka i posebnih obaveza.

U izvještajnom periodu nije rađeno na mapiranju novih ustanova i organizacija za provođenje odgojnih preporuka i posebnih obaveza.

Sljedeće lokalne zajednice već imaju mapirane ustanove i organizacije za provođenje odgojnih preporuka: Grad Tuzla, Kalesija, Srebrenik, Kladanj, Gračanica i Živinice.

3.1.3. Kontinuirano educirati osobe uključene u izricanje i primjenu alternativnih mjera, radi izgradnje kapaciteta tužilaca, sudija, policije, advokata, socijalnih radnika kroz posebne programe obuke.

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK u saradnji sa Društvom socijalnih radnika TK realiziralo je projekat pod nazivom Jačanje stručnih kapaciteta pružatelja usluga tokom 2024. godine, kroz stručno osposobljavanje osoba iz reda stručnih zaposlenika u centrima za socijalni rad u oblasti primjene odgojnih preporuka. Projekat je podržalo Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Edukacija je obuhvatila 6 modula, a učešće je uzelo 17 profesionalaca.

3.1.4. Izrada plana praćenja dosljednosti izricanja krivičnih sankcija, korištenje usluga Odgojnog centra TK.

U pogledu aktivnosti vezano za izradu plana praćenja dosljednosti izricanja krivičnih sankcija, i korištenje usluga Odgojnog centra TK, svakako pri postupanju u predmetima protiv maloljetnih lica *Kantonalno* Tužilaštvo TK vodi računa o dosljednosti izricanja krivičnih sankcija, ali prioritet se ipak daje individualnom pristupu svakom maloljetniku ponaosob, gdje se zajedno sa nadležnim organima socijalnog staranja vrši analiza porodičnih, zdravstvenih, socijalnih i drugih prilika svakog maloljetnika pojedinačno, te donosi odluka o adekvatnoj odgojnoj mjeri. Do sada nisu održavani sastanci sa predstvanicima JU Odgojnog centra TK, iz razloga što odluku o prijedlogu za izricanje takve mjere daje tužilac, nakon analize svih dostavljenih podataka, uz izjašnjenje nadležnog organa socijalnog staranja. U narednom periodu planirano je kontinuirano obilaženje JU Odgojni centar Tuzla, koje će ispred tužilaštva vršiti stručni savjetnik – psiholog.

U periodu od 01.01- 31.12.2024. godine JU Odgojni centar TK aktivno je radio sa 3 (tri) maloljetnika na izvršenju krivične sankcije- odgojne mjere upućivanja u odgojni centar. U izricanju odgojne mjere upućivanja u JU Odgojni centar TK najviše mjera izrekao je Općinski sud Tuzla, sa 3 (tri) izrečene mjere, ostali sudovi nisu izricali odgojnu mjeru upućivanja u JU Odgojni centar TK. Ovo je vidno smanjen broj izricanja odgojne mjere upućivanja u Odgojni centar za razliku od predhodnih godina.

Predstavnici Odgojnog centra TK tokom 2024. godine održali su više sastanaka sa centrima za socijalni rad na području Tuzlanskog kantona na temu dosljednog izricanja krivičnih sankcija te prevencije maloljetničke delinkvencije. Održan je sastanak i sa predsjednikom Općinskog suda i sudijom za maloljetnike u Lukavcu, te sa predsjednikom Općinskog suda u Srebreniku.

3.2. Mjera: Jačanje kapaciteta za resocijalizaciju maloljetnika u kontaktu sa zakonom

3.2.1. Mapiranje resursa podrške u lokalnoj zajednici (obrazovanje, mentorstvo, prekvalifikacija, zapošljavanje) maloljetnicima nakon izvršene sankcije.

U izvještajnom periodu nije rađeno na realizaciji ove aktivnosti.

3.2.2. Omogućiti kontinuiran psihijatrijski tretman i resocijalizaciju djece sa poremećajima u ponašanju.

Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Tuzla ima potpisane Sporazume o saradnji sa Klinikom za psihijatriju UKC-a Tuzla i Centrom za socijalni rad Tuzla.

Član.1 Sporazuma o saradnji sa Klinikom za psihijatriju predviđa:

Zajednička integrirana procjena zdravstvenih i socijalnih potreba, kao i rizika, upravljanje rizikom i izradu integriranih planova zaštite za specifične rizične grupe (djeca i adolescenti, hronično oboljele osobe sa onesposobljenjima, ovisnici, pacijenti sa rizikom od suicida/samopovređivanja i dr.).

Član.1 Sporazuma o saradnji sa Centrom za socijalni rad predviđa da će potpisnici razvijati međusobnu saradnju sa ciljem unapređivanja svojih aktivnosti u procesu pružanja zdravstvene zaštite osobama oboljelim od mentalnih oboljenja i to naročito na: razvoju prijateljskog pristupa i promicanju promjena stavova prema osobama sa mentalnim problemima i poremećajima u cilju smanjenja stigme, diskriminacije i socijalne isključenosti.

Dom zdravlja Srebrenik navodi da je u protekloj godini psihologu upućeno 11 maloljetnika kod kojih su utvrđeni problemi u ponašanju zbog kojih su u riziku od razvoja maloljetničke delinkvencije. Pet maloljetnika je upućeno na Kliniku za psihijatriju- Odjeljenje za dječiju i adolescentnu psihijatriju, dok je pet maloljetnika upućeno na individualni tretman kod psihologa u Centar za mentalno zdravlje Srebrenik uz jačanje roditeljskih kompetencija.

Na Odjeljenju za dječiju i adolescentnu psihijatriju, Klinike za psihijatriju UKC-a Tuzla, evidentirano je ukupno 833 pregleda djece. Izdvojeni su oni koji mogu ukazivati na rizik za maloljetničku delinkvenciju:

- Poremećaji uzrokovani zloupotrebom alkohola i drugih psihoaktivnih supstanci F 10– F 19 pregledan je 1 maloljetnik.
- Sa dijagnozama Posttraumatski stresni poremećaj, poremećaji prilagodbe, akutna reakcija na stres F43(.0-.2) pregledano je 58 maloljetnika.
- Sa Poremećajem ponašanja i poremećaj emocija sa početkom u djetinjstvu i adolescenciji (F 90, F 91 i F 92) pregledano je 216 maloljetnika.
- Maloljetnici koji su počinili namjerno samopovređivanje, samodestruktivno i suicidalno ponašanje X 60-X 84 pregledano je 34 maloljetnika.
- Maloljetnici izloženi nepovoljnom uticaju psihosocijalnih faktora- 153 maloljetnika.

Na Odjeljenju za dječiju i adolescentnu psihijatriju liječeno je 25 maloljetnika u intrahospitalnom smještaju. Za 9 liječenih maloljetnika tražena je konsultacija socijalnog radnika zbog složenih psihosocijalnih okolnosti, nesređenih porodičnih odnosa, institucionalnog odgoja, po potrebi se sastajao interdisciplinarni tim koji se dogovarao o aktivnostima u vezi tih pacijenata. Tokom hospitalnog tretmana psihičko stanje i ponašanje tih pacijenata se poboljšalo.

Prema evidenciji Zavoda za psihološku i socijalnu zaštitu UKC-a Tuzla tokom 2024. godine za ukupno 70 djece pružena je neophodna psihosocijalna podrška.

Zavod za psihološku i socijalnu zaštitu - Odjeljenje za socijalnu zaštitu je u saradnji sa Klinikom za psihijatriju pružio podršku za 47 maloljetnih osoba liječenih na Klinici za dječije bolesti (pokušaj suicida, narušene porodične prilike, odgojna zanemarenost i zapuštenost), dok je u Odjeljenju za psihološku zaštitu pružena psihološka podrška za 23 maloljetne osobe kroz ambulantni tretman.

Za 9 djece koji su bili na bolničkom liječenju Klinike za psihijatriju – odjeljenje za dječiju psihijatriju, obezbijeđena je socijalna podrška intenzivnim radom multidisciplinarnog tima s ciljem ublažavanja maloljetničkog prestupništva, poremećaja u ponašanju i vršnjačkog nasilja. Uspostavljena je kontinuirana saradnja sa školama koja je imala za cilj zajednički tretman s ciljem povratka djeteta u porodično i školsko okruženje.

Zbog broja lica koja trebaju podršku nakon završenog procesa liječenja neophodno je pristupiti konačnoj realizaciji inicijative za otvaranje usluge pod nazivom "Mali porodični dom" gdje bi se adekvatnim i stručnim pristupom i smještajem omogućio tretman maloljetnika u riziku za razvoj delinkventnog ponašanja koji su u situaciji socijalno opterećujućih uslova sredine. Navedenu inicijativu je usvojila Vlada TK dana 17.09.2024. godine, a interresorna radna grupa je sačinila analizu i Informaciju sa prijedlogom mjera za uspostavljanje usluge smještaja za djecu sa poremećajima u ponašanju koja je prihvaćena Zaključkom Vlade TK.

3.2.3. Umrežavanje pružalaca usluga u pružanju inovativnih modela podrške za maloljetnike na nivou lokalne zajednice.

U proteklom periodu prema Centru za mentalno zdravlje Tuzla nije inicirano učešće vezano za inovativne modele podrške za maloljetnike na nivou lokalne zajednice. Dom zdravlja Gračanica ima tri umrežena pružaoca usluga koji održavaju sastanke dva puta godišnje.

3.2.4. Razvijanje modela praćenja provođenja mjera resocijalizacije.

Centar za mentalno zdravlje Tuzla je kadrovski kompetentan za provođenje mjera resocijalizacije, ali u proteklom periodu nije bilo zahtjeva upućenih od strane nadležnih institucija. Centar za mentalno zdravlje Doma zdravlja Srebrenik je sa Centrom za socijalni rad Srebrenik Memorandumom regulisao put praćenja provođenja mjera resocijalizacije maloljetnika iz oblasti maloljetničke delinkvencije koji budu upućeni iz Centra za socijalni rad u Centar za mentalno zdravlje.

Sažetak postignutih rezultata

Na osnovu pregleda realizacije programskih aktivnosti i mjera može se zaključiti da je realiziran značajan broj planiranih aktivnosti i mjera čime je dat doprinos postizanju programskih ciljeva prevencije, intervencija i resocijalizacije maloljetničkog prijestupništva.

Vezano za provođenje preventivnih i edukativnih aktivnosti za profesionalce i djecu i medijske kampanje značajno je istaći sljedeće rezultate:

- Ministarstvo za kulturu, sport i mlade je realizovalo blizu 100 medijskih aktivnosti godišnje koje se odnose na gostovanja u raznim TV emisijama, objave na svim portalima (putem ureda za press Vlade TK), objave na web stranicama Vlade Tuzlanskog kantona i Ministarstva za kulturu, sport i mlade, a u okviru kampanja pod nazivom "Oni motivišu" i "Timski za sport".

Tokom mjeseca marta 2024. godine škole su u saradnji sa Ministarstvom obrazovanja i nauke TK i Pedagoškim zavodom TK realizirali javnu kampanju pod nazivom „STOP NASILJU“. Fokus kampanje je prevencija i sprečavanje međuvršnjačkog nasilja.

Javna ustanova Odgojni centar Tuzlanskog kantona je u saradnji sa Akademijom dramskih umjetnosti Tuzla realizovala promotivni video pod nazivom „Razmislite prije nego učinite“ sa ciljem prevencije maloljetničke delinkvencije. Također, ostvarivala je redovan kontakt sa pisanim i elektronskim medijima, redovno učešće u televizijskim i radio emisijama posvećenim tematici maloljetničke delinkvencije te promociju svih aktivnosti redovno ažurirala na web stranici Odgojnog centra.

U svim osnovnim i srednjim školama organizirane su 2.923 radionice. Edukativne radionice o toleranciji, nasilju i vrijednostima su organizirali Pedagoški zavod TK i odgojno-obrazovne institucije gdje je edukovano 686 obrazovnih stručnjaka iz škola. Dakle, 31,58% obrazovnih stručnjaka je obučeno na različitim edukativnim radionicama od strane Pedagoškog zavoda TK i škola, dok 68,42% obrazovnih stručnjaka iz škole je obučeno na radionicama u organizaciji drugih institucija i nevladinih organizacija.

Centri za mentalno zdravlje u Tuzli, Banovićima, Gradačcu i Gračanici su održali više preventivnih edukativnih radionica u osnovnim i srednjim školama i obuhvatili oko 2900 učenika i nastavnika.

Odgojni centar TK proveo je ukupno 65 radionica i edukativnih predavanja za 1816 učenika, 44 roditelja te 75 stručnih lica.

Službenici Uprave policije MUP TK-a iz Odsjeka za seksualne delikte, maloljetničku delinkvenciju i nasilje u porodici održali su edukativna predavanja u 43 osnovne i 15 srednjih škola na području TK u kojima je održano 69 radionica na kojima je ukupno prisustvovalo 3798 učenika i određen broj nastavnika i pedagoškog osoblja.

Realizacija Programskih mjera podžana je iz Budžeta Vlade TK putem Programa subvencije troškova prevencije ovisnosti o drogama i prevencije, intervencije i resocijalizacije maloljetničke delinkvencije u iznosu od 20.000,00 KM. Iz navedenih sredstava podržani su projekti 10 organizacija koje su putem promotivnih i edukativnih aktivnosti u saradnji sa školama i drugim nadležnim institucijama obuhvatili oko 2500 korisnika.

Interresorna radna grupa je uradila prijedlog koncepta uspostavljanja usluge malog porodičnog doma koji sadrži vrstu potrebnih usluga za djecu sa poremećajima u ponašanju, potrebne kadrovske i prostorne uslove, metodologiju rada i procjenu potrebnih sredstava na godišnjem nivou. Vlada TK je usvojila informaciju radne grupe sa zaključkom kojim obavezuje JU Odgojni centar TK da poduzme aktivnosti na stvaranju zakonskih i finansijskih preduslova za osnivanje "odjeljenja za djecu u stanju potrebe" u okviru ustanove, te da informiše Vladu o poduzetim mjerama na uspostavljanju istog. Imajući u vidu potrebu za ovim uslugama smještaja i tretmana djece potrebno je intenzivirati aktivnosti na osnivanju navedenog "odjeljenja za djecu u stanju potrebe".

Vezano za prioritet unapređenja zaštite djece i porodica ističemo sljedeće :

Ministarstvo obrazovanja i nauke TK, Pedagoški zavod TK i škole su u skladu sa podzakonskim propisom evidentirale podatke o prijavama nasilja i pojavnih oblika međuvršnjačkog nasilja. Tokom 2024. godine evidentirano je 829 prijava za nasilje ili pojavne oblike međuvršnjačkog nasilja. U izvještajnom periodu su izrečene 664 odgojno-disciplinske mjere po postupanju po navedenim prijavama.

Prema podacima *centara za socijalni rad* u 2024. godini evidentirano je 264 odgojno zanemarene i odgojno zapuštene djece što je manje nego u 2023. godini kada je evidentirano 292 odgojno zanemarene i odgojno zapuštene djece. Također, u 2024. godini evidentirano je 744 djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, dok je 2023.g. evidentirano 917 djece. Uslugama i podrškom centara za socijalni rad u 2024. godini obuhvaćeno oko 1000 djece i njihovih porodica sa intenzivnim psihosocijalnim radom i mjerama porodično-pravne zaštite.

Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak je putem podrške projekata udruženja građana u okviru cilja 4. Programa materijalnog zbrinjavanja lica u stanju socijalne potrebe u iznosu od 90.000 KM podržalo projekte sedam organizacija koje su realizacijom kontinuiranih usluga savjetovanja, psihosocijalne i edukativne podrške obuhvatile više od 1000 lica i porodica u riziku.

Odgojni centar je aktivno radio sa 45 maloljetnika koji su uključeni u individualno preventivne tretmane, i sa 3 (tri) maloljetnika koje je sud uputio na izvršenje odgojne mjere upućivanje u odgojni centar.

Prema evidenciji Zavoda za psihološku i socijalnu zaštitu tokom 2024. godine za ukupno 70 djece pružena je neophodna psihosocijalna podrška.

Na Klinici za psihijatriju, Odjeljenje za dječiju i adolescentnu psihijatriju, u periodu od 1.1.2024.god do 31.12.2024.godine liječeno je 25 maloljetnika u intrahospitalnom smještaju. Za 9 liječenih maloljetnika tražena je konsultacija socijalnog radnika zbog složenih psihosocijalnih okolnosti, nesređenih porodičnih odnosa, institucionalnog odgoja, a po potrebi se sastajao interdisciplinarni tim koji se dogovarao o aktivnostima u vezi tih pacijenata.

Prema Izvještaju Komisije za zaštitu osoba sa duševnim smetnjama JZU UKC Tuzla izradila sljedeći prijedlog mjera za unapređenje rada i zaštitu osoba sa duševnim smetnjama:

- S ciljem pravovremenog tretmana djece koja se redovno javljaju na preglede na Klinici za psihijatriju neophodno je u kontinuitetu raditi na poboljšanju uvjeta za rad sa hospitaliziranim pacijentima, djecom i adolescentima. S obzirom na razvoj i uspostavu rada sa malodobnim pacijentima koji predstavljaju jednu od najosjetljivijih kategorija, daje se preporuka Klinici za psihijatriju - Odjeljenja za dječiju i adolescentnu psihijatriju formiranje kompletnog stalnog stručnog Tima za rad sa djecom koja su na hospitalnom tretmanu u ovom odjelu, ali i one djece koja dolaze na redovne preglede u ambulantama, čime će se obezbijediti kompletan holistički pristup u liječenju djece.
- Potrebno je dodatno raditi na unapređenju postojećih mjera koordinirane brige o pacijentima sa duševnim smetnjama pri Centrima za mentalno zdravlje, uz poseban osvrt na stvaranje jače kohezije na relaciji Klinika za psihijatriju-Centar za mentalno zdravlje.
- Neophodno je kontinuirano provođenje preventivnih aktivnosti koje bi doprinjele razvijanju svijesti o zaštiti mentalnog zdravlja uz poseban osvrt na mlađu populaciju stanovništva (0-18 godina).
- Potrebno je raditi na povećanju broja kadrovske strukture u zdravstvenim ustanovama koje rade na zbrinjavanju pacijenata sa duševnim smetnjama, uz osvrt na razvijanje multidisciplinarnih timova koji podrazumjevaju angažman (neuropsihijar, medicinsko osoblje, socijalni radnik).

Vezano za unapređenje istražnih i pravosudnih radnji značajno je istaći sljedeće podatke:

U toku 2024. godine na području Tuzlanskog kantona evidentirano je 85 krivičnih djela počinjenih od strane maloljetnih lica, što je za 35 krivičnih djela ili 70,0% više u odnosu na isti period 2023. godine. Broj maloljetnih učinilaca koji su učestvovali u izvršenju ovih krivičnih djela je 114, što je za 45 učinilaca ili 65,2% više u odnosu na 2023. godinu. U ukupnoj strukturi prijavljenih učinilaca krivičnih djela, maloljetnika je 4,0%. Također u 2024. godini povećan je broj prijavljenih maloljetnih lica za 15,6% odnosno za 10 lica više u odnosu na 2023. godinu. Posmatrano po općinama problematika maloljetničke delikvencije je najizraženija na području Grada Tuzla (28 krivičnih djela), a zatim slijede: Gradačac (10), Živinice (9), Banovići (8) i drugi (tabele 3,4 i 5).

Sudovi na području kantona najčešće su izricali odgojne mjere pojačan nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja i pojačan nadzor nadležnog organa socijalnog staranja, dok nije primijenjena niti jedna odgojna preporuka od strane sudije za maloljetnike. Samo 3 (tri) maloljetnika je sud uputio na izvršenje odgojne mjere "Upućivanje u odgojni centar".

U cilju prevencije i smanjenja pojave maloljetničkog prestupništva nadležne institucije su obavezne da nastave i intenziviraju realizaciju programskih mjera i aktivnosti.

Članovi Koordinacionog tima za praćenje realizacije Programa prevencije, intervencija i resocijalizacije u oblasti maloljetničkog prestupništva u Tuzlanskom kantonu za period 2024-2028. godina:

Suada Selimović, Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak
Elmir Tukić, Ministarstvo obrazovanja i nauke
Lejla Životić, Ministarstvo unutrašnjih poslova
Merisa Hasić, Ministarstvo pravosuđa i uprave
Slavena Vojinović, Ministarstvo zdravstva
Selma Bešić Čerkezović, Ministarstvo za kulturu sport i mlade
Marina Tomić, JU Odgojni Centar Tuzlanskog kantona
Alma Hajdarević, Pedagoški Zavod Tuzlanskog kantona
Lejla Gazibegović Begović, Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog Kantona
Ljiljana Stevanović, Općinski sud u Tuzli
Selmir Buljkić, Forum direktora centara za socijalni rad TK
Mima Dahić, Udruženje Vive Žene

Za Koordinacioni tim: dr.sc. Suada Selimović

Dostavljeno:

1x Naslovu

1x Evidencija

1x Arhiva

MINISTAR

Fadil Alić